

บทความพินิจ

กระบวนการร่วมสร้างเพื่อส่งเสริมศักยภาพการเรียนรู้แบบร่วมมือ ในบริบทวิชาชีพสุขภาพ

เสฏฐพงษ์ เลิศสกุลบรรลือ และ อนุพงษ์ กันธิวงศ์
ภาควิชาเภสัชวิทยา วิทยาลัยแพทยศาสตร์พระมงกุฎเกล้า

บทนำ

การเรียนรู้แบบร่วมมือ (collaborative learning) หมายถึง กระบวนการพัฒนาทักษะต่างๆ ของผู้เรียนที่อาศัยกิจกรรมและการทำงานระหว่างสมาชิกในกลุ่มหรือผู้เรียนที่ปฏิบัติงานร่วมกัน เพื่อส่งเสริมการแก้ปัญหาในสถานการณ์หรือภาระงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ ทั้งนี้ ในศตวรรษที่ 21 การเรียนรู้รูปแบบดังกล่าวถูกนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการศึกษาในทุกระดับเพิ่มมากขึ้น¹ จากการทบทวนวรรณกรรม พบว่า งานวิจัยหลายงานพิจารณาเปรียบเทียบผลลัพธ์ระหว่างวิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือและการเรียนแบบดั้งเดิม (traditional learning) พบว่า ผู้เรียนมีความพึงพอใจและผลลัพธ์การเรียนรู้ในการเรียนแบบร่วมมือสูงกว่า การเรียนแบบดั้งเดิม^{2,3} นอกจากนี้ยังส่งเสริมการพัฒนาทักษะของผู้เรียนได้หลายด้านนอกเหนือจากความรู้ และทักษะทางปัญญา ได้แก่ ทักษะทางสังคมวิทยา ทักษะด้านจิตวิทยา และทักษะการคิดวิเคราะห์อย่างมีวิจารณญาณ² ทั้งนี้ การเรียนรู้แบบร่วมมือจำเป็นต้องอาศัยการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม จึงต้องกระตุ้นความสนใจ ความตั้งใจ และความรับผิดชอบของผู้เรียนเป็นอย่างมากจึงจะเกิดประโยชน์สูงสุด อย่างไรก็ตาม ผู้เรียนมักจะมีบทบาทหรือมีส่วนร่วมในการออกแบบการเรียนการสอนค่อนข้างน้อย ส่งผลให้กิจกรรมการเรียนรู้ไม่สามารถกระตุ้นให้เกิดการทำงานที่มีศักยภาพสูงสุดได้ จนทำให้บรรยากาศการเรียนรู้ไม่เอื้ออำนวยและไม่สอดคล้องกับความคาดหวังของผู้เรียนทุกคนได้ ส่งผลให้บางครั้งผู้เรียนขาดแรงจูงใจในการเรียนรู้ และมีผลกระทบโดยตรงทำให้การพัฒนาทักษะที่ต้องการ อาจไม่มีประสิทธิภาพตรงตามเป้าหมายที่ตั้งไว้เท่าที่ควร^{4,5}

การมีส่วนร่วมของผู้เรียน (student engagement) ต่อการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนและกิจกรรมทางวิชาการทั้งในและนอกหลักสูตรอย่างเป็นระบบ จะส่งผลให้การจัดการศึกษาในสาขาวิชาชีพสุขภาพ (health professional education) โดยตรง ทั้งระดับรายวิชา ระดับสถาบัน ตลอดจนการศึกษาระดับสหสาขาวิชาชีพมีประสิทธิภาพ ดังนั้น การมีส่วนร่วมของผู้เรียนจึงถูกกำหนดให้เป็นเกณฑ์มาตรฐานสำคัญเกณฑ์หนึ่งในการกำกับติดตาม ตรวจสอบ และรับรองหลักสูตรแพทยศาสตรบัณฑิตตามมาตรฐานสากลสำหรับแพทยศาสตรศึกษาพื้นฐานของสหพันธ์แพทยศาสตรศึกษาโลก (World Federation for Medical Education)⁶

ในปี พ.ศ. 2561 Groccia ให้คำจำกัดความเบื้องต้นของคำว่า การมีส่วนร่วมของผู้เรียน คือ การที่ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ในการออกแบบและดำเนินการของกิจกรรมการเรียนรู้และการพัฒนาทักษะต่างๆ ระหว่างกำลังศึกษาอยู่ในรายวิชาหรือโปรแกรมการศึกษาของหลักสูตรนั้นๆ⁷ หากพิจารณาจากข้อเสนอจาก Brovill และ Bulley พบว่าการมีส่วนร่วมของผู้เรียน ยังเชื่อมโยงถึงการมีปฏิสัมพันธ์ในกิจกรรมต่างๆ ของสถาบันภายใต้แรงจูงใจหรือแรงผลักดันของตนเองที่ดีต่อการมีบทบาทสำคัญในการพัฒนากิจกรรมนั้นๆ โดยไม่ได้ถูกจำกัดเฉพาะแผนการเรียนรู้หรือการฝึกปฏิบัติงานในหลักสูตรเท่านั้น⁸ สอดคล้องกับแนวทางของสมาคมเพื่อการศึกษาทางการแพทย์ยุโรป (Association for

ได้รับต้นฉบับ 8 มกราคม 2567 แก้ไขบทความ 29 มกราคม 2567 รับลงตีพิมพ์ 14 มีนาคม 2567

ต้องการสำเนาต้นฉบับติดต่อ พ.ท. อนุพงษ์ กันธิวงศ์ ภาควิชาเภสัชวิทยา วิทยาลัยแพทยศาสตร์พระมงกุฎเกล้า ถนนราชวิถี เขตราชเทวี กรุงเทพฯ 10400

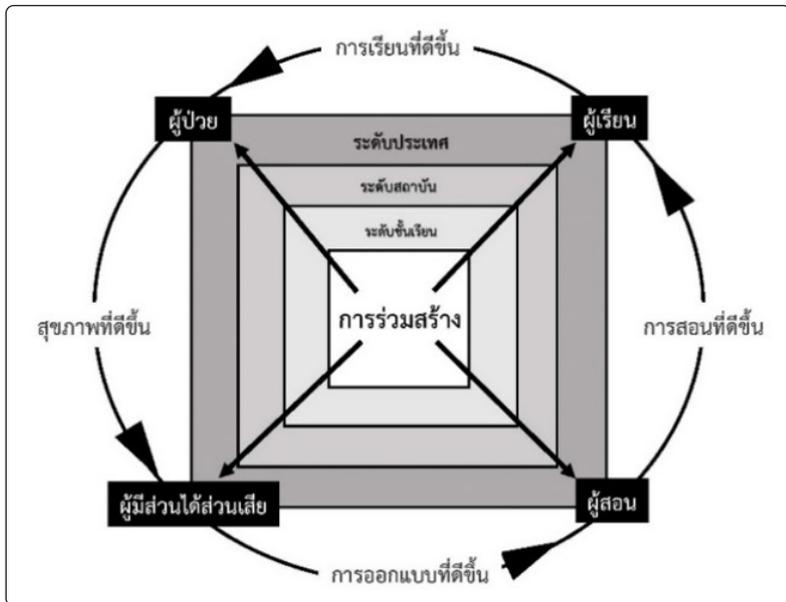
E-mail: anupongpcm31@gmail.com

Medical Education in Europe guide) ได้เสนอแนะว่า การมีส่วนร่วมของผู้เรียน เป็นการที่ผู้เรียนทุ่มเทศักยภาพทางการเรียนรู้ ทั้งทางกายและจิตใจ ตลอดจนเวลาในการทำกิจกรรมทางวิชาการและกิจกรรมอื่นๆ โดยผู้เรียนมีส่วนร่วมในการระดมความคิด ค้นคว้าความรู้ความเข้าใจพื้นฐาน วางแผนกำหนดเป้าหมายในการดำเนินการและลงมือปฏิบัติอย่างเป็นระบบ โดยคำนึงถึงมิติทางวัฒนธรรมและการใช้ชีวิตในสังคมของการเรียนรู้อย่างรอบด้าน^๑

การมีส่วนร่วมของผู้เรียนต่อการจัดการเรียนการสอนจำแนกได้หลายระดับ โดยระดับสูงสุดตามหลักทฤษฎีลำดับขั้นการมีส่วนร่วมของ Arnstein (Arnstein’s ladder of participation) คือ มีบทบาทในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เทียบเท่าระดับเดียวกับผู้สอน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (stakeholder) และผู้เกี่ยวข้องที่ร่วมกันพัฒนากิจกรรม ซึ่งจัดเป็น การร่วมสร้าง (co-creation) อย่างสมบูรณ์^{๑,10} สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันตามมุมมองของ Harden กล่าวคือ หนึ่งในบทบาทที่เปลี่ยนไปของนักเรียนแพทย์ยุคปัจจุบัน ได้แก่ การเข้ามาร่วมสร้างหลักสูตรและการเรียนการสอนในทุกมิติอย่างเป็นระบบ¹¹ การร่วมสร้างนั้นมีศักยภาพในการพัฒนาการเรียนรู้หลากหลายรูปแบบ รวมไปถึงการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยอาศัยการทำงานร่วมกันระหว่างผู้เรียนกับบุคคลที่มีบริบทและสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกัน จึงต้องมีทักษะทางสังคมและการปรับตัวต่อมุมมองที่หลากหลาย เพื่อวางแผนกิจกรรมการเรียนรู้ที่ปรับเหมาะกับบุคลิกลักษณะของผู้เรียนที่แตกต่างกัน จึงทำให้มีการศึกษาข้อมูลและการวิจัยจากหลายสาขาในการอธิบายหลักการและกระบวนการร่วมสร้างเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ^๑ ดังนั้น บทความนี้จึงมีจุดประสงค์เพื่ออธิบายหลักการ จำแนกประเภท สังเคราะห์องค์ประกอบ ระบุจุดแข็ง และเสนอข้อพึงพิจารณาโดยมุ่งเน้นการร่วมสร้างในแต่ละรูปแบบ และการประยุกต์ใช้การร่วมสร้างเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้แบบร่วมมือในสภาพจริงตามบริบทของแต่ละสถาบันอย่างเป็นรูปธรรม

หลักการ กรอบแนวคิด และประเภทของการร่วมสร้าง

การร่วมสร้างในการออกแบบการเรียนการสอน อาศัยการทำงานร่วมกันระหว่าง ผู้เรียน ผู้สอน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (ผู้รับผิดชอบหลักสูตร อาจารย์แพทย์ผู้ใช้บัณฑิต) รวมถึงผู้เกี่ยวข้องทั้งในโรงพยาบาลและชุมชน^{10,12} ดังแสดงกรอบแนวคิดของการร่วมสร้างในรูปที่ 1 โดยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีกระบวนการเรียนรู้ที่ตีมากขึ้น เนื่องมาจากมีแรงบันดาลใจในการเรียนรู้และทักษะการคิดทางอภิปัญญา (metacognition) ที่สูงขึ้น ในมุมมองของผู้สอนมีแนวโน้มจะส่งผลให้

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดของการร่วมสร้าง¹⁰ แสดงถึง กระบวนการทำงานร่วมกันระหว่าง ผู้เรียน ผู้สอน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และผู้ป่วย เพื่อวางแผนจัดการเรียนรู้ กิจกรรมทั้งในและนอกหลักสูตร การวัดและประเมินผล และการดูแลสุขภาพของผู้ป่วยในระดับต่างๆ ให้ดีขึ้น โดยเริ่มต้นในระดับชั้นเรียน ระดับสถาบัน และนำข้อมูลสารสนเทศไปส่งเสริมพัฒนาในระดับประเทศต่อไป เป็นวงรอบอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

วางแผนการสอนได้ตรงกับความต้องการจำเป็นได้ดีขึ้นส่งผลทางตรงและทางอ้อมต่อการพัฒนาของผู้เรียนตามที่ได้กล่าวมาข้างต้น¹³ ในการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เช่น ผู้รับผิดชอบหลักสูตร อาจารย์แพทย์ผู้ใช้บัณฑิต นักวิชาการ พยาบาล นักสถิติ ฯลฯ รวมไปถึงผู้ป่วยเอง จะส่งผลให้การออกแบบการเรียนการสอนได้รูปแบบที่ชัดเจน มีความหลากหลาย และตรงตามเป้าหมายในแต่ละระดับมากขึ้น โดยเฉพาะพัฒนาบุคลากรทางการแพทย์และระบบการดูแลรักษาผู้ป่วยได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ ผลของการร่วมสร้างที่ดี นอกเหนือจากการยกระดับการศึกษาภายในสถาบัน รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นอาจได้รับการยอมรับและเกิดการแลกเปลี่ยนระหว่างผู้เรียน ผู้สอน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และผู้ป่วยที่สังกัดแตกต่างและหลากหลายสถาบัน นำมาซึ่งหลักสูตรแพทยศาสตรบัณฑิตและโมเดลการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาร่วมกันเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในวงกว้างมากขึ้นในระดับประเทศหรือภูมิภาคต่อไป

ประเภทของการร่วมสร้าง พิจารณาตามช่วงเวลาการจัดการเรียนรู้ จำแนกเป็น 4 ประเภท ได้แก่

1. **การร่วมสร้างก่อนการจัดการเรียนรู้** หมายถึง กระบวนการร่วมสร้างเพื่อวางแผนการจัดการเรียนการสอน การวัดประเมินผล และรูปแบบการเรียนรู้ที่จะจัดขึ้น ในช่วงก่อนการเรียนการสอนจะเริ่มต้นขึ้น
2. **การร่วมสร้างระหว่างจัดการเรียนรู้** หมายถึง การส่งเสริมให้มีกระบวนการร่วมสร้างระหว่างที่กำลังเรียนรู้ภายใต้รูปแบบที่กำหนดขึ้น บูรณาการกับการเรียนการสอนควบคู่กันอย่างเป็นระบบ
3. **การร่วมสร้างหลังการจัดการเรียนรู้** หมายถึง การร่วมให้ข้อมูลป้อนกลับ การสะท้อนคิดอย่างสร้างสรรค์ เพื่อเสนอแนวทางเพื่อโอกาสการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ในรอบถัดไป
4. **การร่วมค้นหาหลักสูตรแฝง (hidden curriculum)** หมายถึง การร่วมกันค้นหาปัจจัยที่อยู่นอกเหนือหลักสูตรที่อาจส่งผลต่อพฤติกรรมของผู้เรียนซึ่งไม่ได้มีการกล่าวถึงในสภาวะปกติ¹⁴

เมื่อพิจารณาประเภทของการร่วมสร้างข้างต้น แสดงให้เห็นว่าสามารถดำเนินการร่วมสร้างได้ตลอดเวลาของห้วงหลักสูตรและการสอน สามารถกระทำได้โดยผู้เรียนทุกคน ทั้งผู้เรียนที่เตรียมเข้าเรียนรู้อ่อนการเปิดภาคการศึกษา ผู้ที่กำลังเรียนรู้ในรายวิชาต่าง ๆ และผู้ผ่านการเรียนรู้ในรายวิชา ชั้นปี หรือหลักสูตรนั้นๆ ไปแล้ว ทั้งนี้ การร่วมสร้างสามารถนำมาปรับใช้สำหรับการออกแบบแผนการสอน เครื่องมือการวัดและประเมินผล (ข้อสอบ แบบสอบ แบบประเมิน) กิจกรรมทั้งในและนอกหลักสูตร รวมถึงการพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่องได้¹¹

จุดแข็งและผลกระทบของการร่วมสร้าง

แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เชิงจิตวิทยาสังคม แรงบันดาลใจและอภิปัญญา และคุณภาพการออกแบบการเรียนการสอน¹⁰

1. จุดแข็งต่อสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เชิงจิตวิทยาสังคม

การพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนและผู้เรียนอันเป็นผลมาจากการร่วมกันสร้างการเรียนการสอนยังส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาเอกลักษณ์ของตนเอง (sense of identity) ความรู้สึกเป็นเจ้าของ (sense of belonging) และเป็นส่วนหนึ่งในการเรียนการสอนของผู้เรียนและผู้สอนอีกด้วย¹⁵ ซึ่งปัจจัยต่างๆ เหล่านี้ ส่งผลให้ผู้เรียนและผู้สอนมีแรงบันดาลใจ เจตคติ ทศนคติและความรู้สึกทางบวกต่อการเรียนรู้มากขึ้น อีกทั้งมีส่วนทำให้สภาวะแวดล้อมของการเรียนรู้ (learning environment) เอื้ออำนวยให้ผู้เรียนและผู้สอนรู้สึกผ่อนคลายและปลอดภัยในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ¹⁶

2. แรงบันดาลใจและอภิปัญญา

การร่วมสร้างทำให้ผู้เรียนรับรู้ถึงมุมมองของผู้สอนและเข้าใจจุดประสงค์ของการเรียนการสอนได้ดียิ่งขึ้น ในทางกลับกันผู้สอนก็จะรับรู้ถึงมุมมองเชิงลึกของผู้เรียนเช่นกัน เมื่อมีการสะท้อนความคิดระหว่างผู้เรียนและผู้สอนอย่างต่อเนื่อง จะส่งผลให้เกิดความคิดวิเคราะห์เชิงอภิปัญญาซึ่งกันและกัน การอภิปรายตามหลักการและเหตุผลภายใต้สภาวะแวดล้อมที่ดี กระตุ้นกระบวนการคิดวิเคราะห์เพื่อวางแผนเชิงลึกได้อย่างเป็นระบบ ส่งผลต่อผู้เรียนและผู้สอนให้รู้สึกถึงความเป็นเจ้าของเกิดเป็นแรงบันดาลใจในการร่วมกิจกรรมมากขึ้นตามทฤษฎีความมุ่งมั่นของตนเอง (self-determination theory)¹⁷ นอกจากนี้ ผู้เรียนยังสามารถรับรู้ถึงความใส่ใจในการจัดการเรียนการสอนของผู้สอน ที่อาจยังไม่เคยรับรู้มาก่อนอีกด้วย¹⁸

3. คุณภาพการออกแบบการเรียนการสอน

การทำงานร่วมกันระหว่างผู้เรียน ผู้สอน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและผู้ป่วนนั้น มุ่งเน้นเพื่อพัฒนาคุณภาพการออกแบบการเรียนการสอนให้ดีขึ้น ทำให้ผู้สอนได้รับฟังถึงมุมมองและความคิดเห็นของผู้เรียน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และผู้ป่วนอย่างละเอียด รวมถึงได้รับรู้ถึงข้อพึงพิจารณาต่อประเด็นต่าง ๆ ในมุมมองที่กว้างขึ้นของผู้ร่วมสร้างที่อาจจะ เป็นปัจจัยสำคัญในทางปฏิบัติมากขึ้น¹⁵ ส่งผลให้การออกแบบการเรียนการสอนถูกปรับเหมาะให้เข้ากับสภาพจริง ตามบริบทของแต่ละสถาบัน ทั้งนี้ ผู้ออกแบบหลักสูตรฯ ของสถาบันอื่นยังอาจได้ประโยชน์จากการร่วมสร้างและพัฒนาการเรียนการสอนที่นำเสนอข้อมูลสารสนเทศในโอกาสต่าง ๆ อีกด้วย

ข้อพึงพิจารณาและแนวทางรับมือของการร่วมสร้าง

การประยุกต์ใช้การร่วมสร้างในสภาพจริง มีข้อพึงพิจารณาแบ่งตามระดับของผู้เรียน ผู้สอน และสถาบัน ดังนี้ (แสดงสรุปรายละเอียดเพิ่มเติมใน ตารางที่ 1)

1. ระดับผู้เรียน

ผู้เรียนยังมีความรู้และความเชี่ยวชาญต่อกระบวนการร่วมสร้างไม่เพียงพอและขาดประสบการณ์ในการ ให้ข้อมูลป้อนกลับหรือข้อเสนอแนะต่อผู้สอนที่มีทักษะเหล่านั้นสูงกว่า รวมทั้ง การที่ผู้เรียนต้องผันตัวจากผู้เรียนมา เป็นผู้ร่วมสร้างอาจทำให้เกิดความอึดอัดและไม่สุขสบายใจจากการขาดอิสระในเชิงวิชาการ ทั้งนี้ผู้เรียนควรนำเสนอ ข้อมูลสารสนเทศที่จะแก้ปัญหาในมุมมองของผู้เรียนโดยตรงก่อนที่จะขยายความกว้างไปสู่การพัฒนาในด้านอื่น ๆ บาง ครั้งผู้เรียนอาจรู้สึกขาดความมั่นใจในความรู้ ทักษะทางแพทยศาสตรศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน ทำให้ มีข้อจำกัดในการเสนอแนวความคิดสร้างสรรค์ ในประเด็นด้านทักษะการสื่อสารระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนต้องอาศัย ทักษะการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่ดีเพื่อลดโอกาสในการขัดแย้งในการตัดสินใจร่วมกัน¹⁹

อิทธิพลหรือปัจจัยหลายด้านที่ส่งผลต่อความคิดเห็นที่แตกต่างกันระหว่างผู้เรียนและผู้สอนเป็นอีกข้อพึง พิจารณาของการร่วมสร้าง ซึ่งอาจส่งผลให้ผู้เรียนไม่กล้าแสดงความคิดเห็นเชิงลบ²⁰ โดยมักเกิดขึ้นเมื่อผู้สอนเป็นคน เดียวกันกับผู้ประเมินผลการเรียนรู้ โอกาสพบเหตุการณ์นี้จะเพิ่มขึ้นเมื่ออัตราส่วนของผู้เรียนต่อผู้สอนมีสัดส่วนที่ค่อนข้างน้อย ทั้งนี้ การลดอิทธิพลดังกล่าวควรจัดกลุ่มผู้เรียนอย่างน้อย 6 คนขึ้นไปต่อผู้สอน 1 คน²¹

ในสถานการณ์ที่ผู้เรียนถูกปิดกั้นหรือขาดเสรีภาพในการให้ความเห็นเชิงวิชาการ และถูกลดบทบาทระหว่าง การมีส่วนร่วมลงภายใต้ข้อจำกัดในการปฏิบัติอย่างอิสระ เช่น การที่แสดงความคิดเห็นอย่างมีนัยสำคัญ แต่ไม่ได้ลงมือ พัฒนาปรับปรุงกิจกรรมนั้นด้วยตนเอง รวมถึงความคาดหวังต่อการดำเนินการตามข้อเสนอแนะของตนเองแต่พบว่า ไม่ได้รับการแก้ไขในสภาพจริง ส่งผลให้ผู้เรียนตระหนักถึงความสำคัญต่อการร่วมสร้างลดลงตามลำดับ นอกจากนี้

ตารางที่ 1 สรุปข้อพึงพิจารณาและแนวทางรับมือของการร่วมสร้าง^{10,11}

ข้อพึงพิจารณา	แนวทางรับมือ
ระดับผู้เรียน	
ขาดความเชี่ยวชาญต่อกระบวนการร่วมสร้างของผู้เรียน	ส่งเสริมและพัฒนาทักษะที่จำเป็นในการมีส่วนร่วมของผู้เรียน
<ul style="list-style-type: none"> - ขาดความเข้าใจหรือรายละเอียดของบทบาทและหน้าที่ในการร่วมสร้าง - ต้องการประสบการณ์ในการเสนอแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับหลักการทางแพทยศาสตรศึกษาเพิ่มขึ้น - ขาดความเชี่ยวชาญในการสื่อสารและการวางแผนการร่วมสร้างเพื่อทำงานร่วมกันเป็นทีมที่คุณลักษณะเฉพาะแตกต่างกัน 	<ul style="list-style-type: none"> - สนับสนุนให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในหัวข้อที่ตนเองมีความถนัดและไม่ยากจนเกินไป - เริ่มจากหัวข้อง่าย ๆ สำหรับผู้เรียนที่ยังไม่มีประสบการณ์ เช่น การปรับปรุงรายละเอียดการเรียนการสอนในรายวิชาที่เป็นประเด็นพื้นฐานทั่วไป เมื่อเปรียบเทียบกับกรร่วมพัฒนาการเรียนการสอนรูปแบบใหม่ จะพบว่า มีความซับซ้อนน้อยกว่าและอยู่ในระดับที่ปรับปรุงได้ชัดเจน ภายใต้อคติความคาดหวังต่อการเปลี่ยนแปลงของผู้เรียนในเวลาอันสั้น - กระตุ้นและส่งเสริมความมั่นใจให้แก่ผู้เรียน โดยอาศัยต้นแบบของผู้เรียนที่มีทักษะการร่วมสร้างที่ดีหรือเป็นผู้นำทีมที่เหมาะสม รวมถึง การแสดงให้เห็นถึงการรับฟังที่จริงใจต่อความคิดเห็นที่ผู้เรียนนำเสนอว่าเป็นแนวทางที่จะร่วมกันพิจารณาอย่างรอบคอบและรอบด้านเพื่อใช้เป็นสารสนเทศในการพัฒนาไม่ว่าจะนำไปใช้บางส่วนหรือทั้งหมด ล้วนเป็นจุดเริ่มต้นที่ดีในการระดมความคิดอย่างสร้างสรรค์ - พัฒนาทักษะในการสื่อสารอย่างต่อเนื่อง โดยฝึกปฏิบัติการสื่อสารในบทบาทหน้าที่ที่แตกต่างทั้งผู้นำ ผู้ตาม ผู้ฟัง ผู้จัดบันทึกรายงานการประชุม หรือการพูดต่อองค์ประชุมขนาดใหญ่ มีการสะท้อนคิดและช่วยกันพัฒนาสัมพันธภาพที่ระหว่งสมาชิก เพื่อให้การทำงานเป็นทีมมีประสิทธิภาพ
อิทธิพลของความคิดเห็นที่แตกต่างกันระหว่างผู้เรียนและผู้สอน	ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความมั่นใจและความกล้าในการแสดงความคิดเห็น
<ul style="list-style-type: none"> - ความคิดเห็นและมุมมองของผู้สอนอาจมีอิทธิพลส่งผลให้ผู้เรียนรับรู้ถึงความเสี่ยงในการแสดงความคิดเห็นเชิงลบ - ผู้สอนเป็นคนเดียวกันกับผู้ประเมินผลการเรียนรู้ ทำให้มีอิทธิพลต่อความคิดเห็นของผู้เรียน หากรวบรวมข้อมูลในระหว่างการดำเนินการของรายวิชา 	<ul style="list-style-type: none"> - ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมร่วมสร้างและพัฒนาการเรียนการสอนตั้งแต่เริ่มต้นการดำเนินงาน ให้มีความเข้าใจในบริบทและปัจจัยสนับสนุนของรายวิชา ตลอดจนศึกษาข้อจำกัดหรือแหล่งปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้ เพื่อให้การเสนอความคิดเห็นมีความเป็นไปได้ และเพิ่มความมั่นใจต่อข้อมูลที่แสดงออกอย่างมีวิจรรย์ญาณและสมเหตุสมผล จะทำให้ได้รับการตอบสนองที่น่าเชื่อถืออย่างต่อเนื่อง - หลีกเลี่ยง การร่วมสร้างระหว่างผู้สอนและผู้เรียนที่ต้องประเมินผลทับซ้อนกัน - ผู้เรียนและผู้สอนควรมีความสัมพันธ์ที่ดี บนบทบาทมาตรฐานในการเป็นสมาชิกของสถาบันอย่างเหมาะสม ปราศจากความสัมพันธ์ที่ก่อผลประโยชน์ทับซ้อน หรือความสัมพันธ์ที่สร้างความขัดแย้งต่อบุคคลและส่วนรวม - ผสมผสานวิธีการแสดงความคิดเห็นทางอ้อม เช่น การที่ผู้เรียนเสนอแนวทางในการปรับปรุงวิธีการเรียนการสอนสำหรับสถานการณ์จำลองที่มีปัญหาเกิดขึ้นในหลายมิติ อาจช่วยส่งเสริมให้มีความกล้าในการแสดงความคิดเห็นมากขึ้น โดยเฉพาะการแสดงบทบาทสมมติในฐานะบุคคลหรือคุณวุฒิที่แตกต่างกัน²⁴
ความเหนียวแน่นเมื่อถูกปิดกั้นในการให้ความเห็น และถูกลดบทบาทระหว่างการมีส่วนร่วม	ส่งเสริมความสำคัญของผู้ร่วมสร้าง และกระตุ้นให้มีส่วนร่วมอย่างสม่ำเสมอ
<ul style="list-style-type: none"> - ผู้เรียนถูกปิดกั้นไม่ให้ลงมือพัฒนาปรับปรุงกิจกรรมที่แสดงความคิดเห็นอย่างมีนัยสำคัญด้วยตนเอง - รับรู้ได้ว่าข้อเสนอแนะของตนเองไม่ได้รับการแก้ไขในสภาพจริง - ขาดความรู้สึกรักในการเป็นเจ้าของและมีส่วนร่วมในกิจกรรมการร่วมสร้าง 	<ul style="list-style-type: none"> - ให้ผู้เรียนเริ่มต้นการร่วมสร้างกิจกรรมที่สอดคล้องกับจุดแข็งของหลักสูตร เพื่อส่งเสริมความมั่นใจและเตรียมความพร้อมในการแก้ปัญหาที่ซับซ้อนมากขึ้น - กระตุ้นให้ผู้เรียนเปลี่ยนมุมมองตามความเคยชินในการติและวิจารณ์เชิงลบ แต่ส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือในการวิเคราะห์แนวทางแก้ไขปัญหอย่างเป็นระบบภายใต้ทรัพยากรสนับสนุนที่จำกัดและเข้าใจถึงบริบทอย่างมีวิจรรย์ญาณ - กำหนดตัวแทนของผู้เรียนที่พร้อมรับบทบาทเสมือนที่ปรึกษา เพื่อรวบรวมการสะท้อนปัญหาจากสมาชิกผู้เรียนในกลุ่มร่วมสร้าง นำข้อมูลเหล่านั้นมาวิเคราะห์เพื่อสังเคราะห์แนวทางการแก้ปัญหาที่ไม่ก่อให้เกิดการลดบทบาทของผู้เรียน ก่อนจะนำมาอภิปรายร่วมกับผู้สอนโดยเสนอข้อมูลเรียงลำดับตามความสำคัญและเป็นไปได้อย่างมีเหตุผล จะส่งผลให้เสียของผู้เรียนมีส่วนร่วมเชิงลึกและมีน้ำหนักมากขึ้น²⁵

ตารางที่ 1 สรุปข้อพึงพิจารณาและแนวทางรับมือของการร่วมสร้าง^{10,11} (ต่อ)

ข้อพึงพิจารณา	แนวทางรับมือ
ระดับผู้สอน	
ถูกลดบทบาทและความรับผิดชอบที่ตนเองเคยได้รับ	ส่งเสริมให้มีทัศนคติเชิงบวกต่อกระบวนการร่วมสร้าง
<ul style="list-style-type: none"> - ขาดความเชื่อมั่นต่อตนเอง เมื่อถูกลดบทบาทและความรับผิดชอบที่ตนเองเคยได้รับมอบหมายหรือดำเนินการโดยอิสระทางวิชาการ - กังวลต่อฐานะของผู้สอนที่มีต่อผู้เรียน เมื่อต้องรับฟังข้อคิดเห็นที่กระทบต่อความมั่นใจในการจัดการเรียนการสอน - เกิดภาวะการอ่อนล้าและขาดแรงบันดาลใจเมื่อแผนงานของตนถูกแทรกแซงและข้อคิดเห็นเหล่านั้นมีผลกระทบสูง แต่ทรัพยากรในการแก้ปัญหาต่างๆ มีข้อจำกัด 	<ul style="list-style-type: none"> - เริ่มต้นจากกระบวนการมีส่วนร่วมระหว่างผู้สอนและผู้เรียนที่จัดการเรียนการสอนเสร็จสิ้นแล้ว โดยคัดเลือกประเด็นปัญหาที่มีมุมมองใกล้เคียงกันมองเห็นแนวโน้มจะแก้ปัญหาภายใต้ความควบคุมของผู้สอนได้และใช้ระยะเวลาไม่มากในการออกแบบวิธีการพัฒนาที่ชัดเจน - กระตุ้นการมีส่วนร่วมระหว่างผู้เรียนและผู้สอนที่มีอยู่แล้วให้สำเร็จ แสดงออกถึงการส่งเสริมกำลังใจซึ่งกันและกันเพื่อมุ่งหวังให้ผ่านเป้าหมายที่ตั้งขึ้น ตลอดจนเตรียมความพร้อมสำหรับหัวข้อที่ซับซ้อนมากยิ่งขึ้น - กำหนดหัวข้อและบทบาทระหว่างผู้เรียนและผู้สอนตั้งแต่เริ่มกระบวนการร่วมสร้าง โดยระบุขอบเขตและกรอบในการดำเนินงาน¹⁵ - แบ่งปันประสบการณ์การร่วมสร้างระหว่างผู้สอนเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ จนนำไปประยุกต์เป็นทักษะการร่วมสร้างส่วนบุคคลอย่างสม่ำเสมอ - ส่งเสริมความมั่นใจในกระบวนการร่วมสร้างกับผู้สอน โดยแสดงประโยชน์ที่ได้รับ ตัวอย่างของผลการร่วมสร้างที่ดี อาจจัดให้เข้าร่วมเป็นผู้สังเกตการณ์ในการร่วมสร้างของสาขาวิชาใกล้เคียง นำข้อมูลเหล่านั้นมาอภิปรายข้อดีโอกาสการพัฒนา และเพิ่มความเชื่อมั่นของผู้สอนว่าบทบาทในการจัดการเรียนการสอนอยู่ภายใต้การออกแบบของตนเองโดยอาศัยข้อมูลนำเข้าที่มากขึ้นเพื่อพิจารณาวางแผนการดำเนินงานที่เกิดประโยชน์สูงสุด
การมองข้ามความสามารถของผู้เรียนในการร่วมสร้าง	เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเสนอความคิดเห็นและพิจารณาข้อมูลต่างๆ โดยอาศัยเหตุผลผ่านมุมมองที่หลากหลาย
<ul style="list-style-type: none"> - ตัดสินข้อเสนอแนะของผู้เรียนโดยมีอคติ - ไม่รับฟังข้อเสนอแนะของผู้เรียน 	<ul style="list-style-type: none"> - พิจารณาข้อเสนอแนะที่ละประเด็น โดยใช้หลักการและเหตุผลที่เพียงพอ เปิดโอกาสให้การร่วมสร้างการเรียนการสอนเกิดขึ้นในหลายมุมมอง อาจใช้วิธีเปลี่ยนมุมมองของตนเองว่าหากเป็นผู้เรียนจะรู้สึกอย่างไร ปัญหานั้นในระดับผู้เรียนยังต้องใช้ข้อมูลประกอบการตัดสินใจในประเด็นใดเพิ่มเติม การบริหารจัดการในบริบทปัจจุบันมีความเป็นไปได้มากขึ้นเพียงใดที่จะพัฒนาให้ดีขึ้นตามข้อเสนอแนะเหล่านั้น และเรียงลำดับวิธีการแก้ปัญหาที่เป็นไปได้อย่างแท้จริง - เมื่อรับฟังข้อเสนอแนะอย่างเปิดใจ และนำมาตกผลึกความคิดด้วยตนเอง ก่อนนำมาหารือร่วมกันอีกครั้ง ผ่านกระบวนการวิธีที่นำเชื่อถือ เช่น การลงมติด้วยวิธีทางสถิติ การวางแผนโครงการด้วยรูปแบบมาตรฐาน เป็นต้น - แบ่งบทบาทและหน้าที่ร่วมกับผู้เรียนให้ชัดเจน เพื่อให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกระบวนการร่วมสร้างอย่างเป็นรูปธรรม - ส่งเสริมให้ผู้เรียนเห็นถึงความสำคัญของกระบวนการของการร่วมสร้าง นอกเหนือจากผลลัพธ์ที่ได้จากการร่วมสร้างเพียงอย่างเดียว
ไม่กล้าเปิดรับการเปลี่ยนแปลง และเคยชินกับวิธีออกแบบการเรียนการสอนแบบดั้งเดิมด้วยตนเอง	ออกแบบการพัฒนาทักษะการร่วมสร้างของผู้สอน และส่งเสริมทัศนคติที่ดีต่อความเป็นวิชาชีพของผู้สอนในสหสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ
<ul style="list-style-type: none"> - มีอคติในการสะท้อนปัญหาและการพัฒนาวิธีออกแบบการเรียนการสอนแบบดั้งเดิมของตนเอง - มีความกังวลในการรับฟังข้อเสนอแนะของผู้เรียน - เคยชินกับแนวทางปฏิบัติเดิม 	<ul style="list-style-type: none"> - มีการจัดอบรมพัฒนาการสะท้อนคิดและจิตปัญญาของผู้สอน - กำหนดผู้สอนที่มีประสบการณ์สูงเป็นที่ปรึกษารายบุคคลในกระบวนการร่วมสร้างสำหรับผู้สอนที่ยังมีทักษะหรือประสบการณ์น้อยในช่วงเริ่มต้น - กระตุ้นให้ผู้สอนแสดงบทบาทสมมติ โดยปฏิบัติกรร่วมสร้างที่ละขั้นตอน ในฐานะผู้เรียนภายใต้ปัญหาและข้อจำกัดต่างๆ หลากหลายรูปแบบตั้งแต่ปัญหาพื้นฐานและซับซ้อนเพิ่มขึ้น เพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการรับบทบาทผู้สอนในสถานการณ์จริงของกระบวนการร่วมสร้าง

ตารางที่ 1 สรุปข้อพึงพิจารณาและแนวทางรับมือของการร่วมสร้าง^{10,11} (ต่อ)

<p>การสื่อสารทางเดียวหรือการสั่งการโดยตรง อาจใช้ไม่ได้ผล</p>	<p>พัฒนาการสื่อสารเพื่อให้เกิดสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการทำงานร่วมกันระหว่างผู้เรียนและผู้สอน</p>
<ul style="list-style-type: none"> - มีความท้าทายที่จะหาข้อตกลงร่วมกันระหว่างผู้เรียนและผู้สอน - ผู้เรียนอาจขาดความร่วมมือ - การตอบสนองต่อข้อเสนอแนะในด้านลบทันที 	<ul style="list-style-type: none"> - ลดความต่างของอิทธิพลระหว่างผู้สอนและผู้เรียน เช่น การส่งเสริมวัฒนธรรมการสะท้อนความคิดอย่างเปิดเผย สื่อสารด้วยท่าทาง หรือ สายตาที่เป็นมิตร รวมถึงการรับฟังอย่างแท้จริงไม่แทรกแซงการเสนอความคิดเห็นของผู้เรียน - วางตัวหรือแสดงออกถึงความคิดเห็นในระดับเท่ากับสมาชิกในทีมอยู่เสมอ การเลือกใช้คำพูด หรือ ถ้อยความ ควรหลีกเลี่ยง คำสั่ง หรือ ระดับภาษาที่แตกต่างจนรู้สึกได้ถึงอคติเชิงคุณวุฒิที่น้อยกว่าของผู้เรียน - ให้ความสำคัญต่อบทบาทและข้อเสนอแนะจากผู้อื่นในระดับเดียวกันกับความคิดเห็นของตนเอง เปิดโอกาสให้โต้แย้งหรือเสนอความคิดเห็นที่แตกต่างได้อย่างมีเหตุผล - ให้ความสำคัญและพัฒนากระบวนการร่วมสร้าง โดยส่งเสริมผู้เรียนให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความเสมอภาคระหว่างผู้เรียนและผู้สอน
<p>ระดับสถาบัน</p>	
<p>ขาดการสนับสนุนเชิงทรัพยากรและการจัดสรรเวลาที่เพียงพอ</p>	<p>พัฒนาระบบการบริหารทรัพยากรที่เอื้ออำนวยต่อการร่วมสร้างและกำหนดช่วงเวลาที่สุดอดคล้องต่อการร่วมสร้างในแต่ละระยะ</p>
<ul style="list-style-type: none"> - การจัดสรรเวลาในการประชุม การนัดพบและการวางแผนงานในระยะยาว ไม่สอดคล้องกับตารางภาระงานของผู้เข้าร่วมสร้าง - ขาดทรัพยากรที่สนับสนุน ในด้านต่าง ๆ จากสถาบัน เช่น บุคลากรสนับสนุน อุปกรณ์ สถานที่ ค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด เป็นต้น 	<ul style="list-style-type: none"> - จัดสรรเวลาในการประชุมและการนัดพบระหว่างผู้เรียนและผู้สอนอย่างสม่ำเสมอ โดยกำหนดให้เป็นช่วงเวลาชัดเจน ล่วงหน้า และตกลงร่วมกันเพื่อให้สามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้อย่างต่อเนื่อง - วางแผนการพัฒนาให้สอดคล้องกับทั้งการร่วมสร้าง เช่น ในช่วงแรก อาศัยทรัพยากรสูงกว่า แม้ว่าจะได้ผลลัพธ์ที่ไม่สมบูรณ์ แต่จะส่งผลให้ครั้งถัดไปมีพัฒนาการที่ดีขึ้นและใช้ทรัพยากรทางกายภาพลดลง แต่อาจต้องสนับสนุนบุคลากรที่มีประสิทธิภาพสูงในการช่วยคิดวิเคราะห์หรือออกแบบรูปแบบการระดมความคิดเห็นขั้นสูงมากขึ้น - จัดวางระบบสำหรับการสะท้อนความคิดเห็นในการพัฒนาการเรียนการสอนร่วมกันระหว่างผู้เรียน ผู้สอน และผู้บริหาร อย่างเป็นทางการ โดยจัดสรรงบประมาณที่เพียงพอ สมเหตุผล และติดตามผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัดที่ตรวจสอบได้อย่างเป็นขั้นตอน ภายใต้อิสระทางวิชาการ ปราศจากเงื่อนไขที่มีอิทธิพลต่อการร่วมสร้างในทุกระดับการปฏิบัติงาน - ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีอำนาจในการตัดสินใจภายในสถาบัน ควรให้การสนับสนุนการร่วมสร้างอย่างเป็นรูปธรรมและวางตัวเป็นกลางเพื่อส่งเสริมเสรีภาพทางวิชาการภายใต้ความเสมอภาคของสมาชิกทุกระดับ - ผู้รับผิดชอบด้านการประกันคุณภาพการศึกษาควรส่งเสริมการพัฒนาการร่วมสร้าง ทั้งด้านทรัพยากร ภายใต้อำนาจระดับความสำคัญ และประชาสัมพันธ์ให้แก่ทั้งผู้เรียนและผู้สอน
<p>ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียให้ความสำคัญน้อย</p>	<p>สร้างวัฒนธรรมและนโยบายในการผลักดันการร่วมสร้างอย่างเป็นรูปธรรม</p>
<ul style="list-style-type: none"> - ผู้สอนให้ความสำคัญเป็นอันดับรองจากภาระหน้าที่อื่นๆ และขาดแรงผลักดันในการร่วมสร้าง - การแบ่งบทบาทหน้าที่ของการร่วมสร้างไม่ชัดเจน ผู้ที่ไม่สนใจอาจจะไม่มีส่วนร่วมในกิจกรรม แม้ว่าผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับปัญหานั้นๆ - การร่วมสร้างที่อาศัยความร่วมมือจากหลายตำแหน่ง จะบริหารจัดการยาก และใช้ทรัพยากรสูง จนขาดการสนับสนุนจากส่วนกลาง 	<ul style="list-style-type: none"> - เชิญผู้เรียนมาสะท้อนความคิดเห็นให้แก่ผู้สอนอย่างสม่ำเสมอ - ส่งเสริมวัฒนธรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือระหว่างผู้เรียนและผู้สอน - สร้างความมั่นใจว่าการร่วมสร้างจะเป็นที่ยอมรับ มีหลักฐานเชิงประจักษ์ทางทฤษฎี งานวิจัย และตัวอย่างการร่วมสร้างที่เป็นต้นแบบที่ดีได้ - ส่งเสริมให้มีการแบ่งปันผลลัพธ์ จุดแข็ง โอกาสการพัฒนาที่ได้อย่างสม่ำเสมอ - มีการตอบแทนสำหรับผู้เรียนและผู้สอนที่ดำเนินการร่วมสร้างได้ดี - ติดตามผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นในระดับ สุขภาพของผู้ป่วย ชุมชน และสังคม ที่อาจเกิดขึ้นทั้งทางตรงและทางอ้อมจากกระบวนการร่วมสร้าง - สร้างงานวิจัยเกี่ยวกับการร่วมสร้าง เพื่อเป็นองค์ความรู้ใหม่หรือตอบคำถามช่องว่างงานวิจัย สำหรับเผยแพร่แก่สาธารณะได้ใช้ประโยชน์ในวงกว้าง

ผู้เรียนที่ได้รับเลือกเป็นตัวแทนสมาชิกที่มาร่วมสร้างอาจเป็นเพียงเสียงส่วนน้อย ส่งผลให้เกิดความไม่พึงพอใจต่อกลุ่มนักเรียนส่วนมากที่มีความคิดเห็นแตกต่างกันได้ จึงต้องพิจารณาอย่างรอบคอบหรือวางแผนการตรวจสอบและคัดเลือกข้อมูลสารสนเทศที่เป็นตัวแทนและอ้างอิงได้เป็นหลักฐานเชิงประจักษ์¹¹

2. ระดับผู้สอน

การร่วมสร้างที่มีประสิทธิภาพ อาศัยการเปิดใจยอมรับความคิดเห็นจากบุคคลอื่นของผู้สอนต่อบทบาทและภาระหน้าที่ของตนเองในการจัดการเรียนรู้และการวัดประเมินผลทางการศึกษา ผู้สอนอาจเกิดความไม่มั่นใจในความรับผิดชอบที่ตนเองเคยได้รับ ทำให้เกิดความกังวลต่อคำติชมและข้อเสนอแนะจากผู้เรียน รวมถึงในมุมมองของผู้สอนพบว่า การร่วมสร้างใช้เวลาค่อนข้างมากและกระทบต่อภาระงานอื่น ๆ ที่รับผิดชอบทางวิชาการ ส่งผลให้ผู้สอนยังคงเลือกใช้วิธีออกแบบการเรียนการสอนแบบดั้งเดิมด้วยตนเอง

ผู้สอนบางท่านอาจตัดสินใจเสนอแนะของผู้เรียนโดยมีอคติ ไม่ยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่าง เนื่องจากคิดว่า การมีส่วนร่วมในการช่วยจัดการเรียนการสอนของผู้เรียนอาจไม่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น ทำให้ไม่รับฟังข้อเสนอแนะของผู้เรียน แม้ว่าข้อเสนอแนะนั้นมีแนวโน้มจะพัฒนาให้ดีขึ้นได้ ดังนั้น ทักษะคิดของผู้สอนจึงมีความสำคัญต่อกระบวนการร่วมสร้างเป็นอย่างมาก ผู้สอนควรเริ่มต้นจากการรับฟังผู้เรียนอย่างจริงจังและนำมาพิจารณาทีละประเด็นในบรรยากาศที่เอื้ออำนวยในการร่วมสร้างการเรียนการสอน เช่น รับฟังอย่างเปิดใจและนำมาถกผลึกความคิดด้วยตนเอง จากนั้นนำมาหารือร่วมกันอีกครั้ง อาจจะช่วยให้เกิดการยอมรับซึ่งกันและกันมากกว่าโต้แย้งกันโดยตรงในครั้งเดียว ผู้สอนควรให้ความสำคัญต่อข้อเสนอแนะจากผู้เรียน ในระดับเดียวกันกับความคิดเห็นของตนเอง การพิจารณาอย่างเสมอภาคจะกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาอย่างแท้จริงได้²²

การพัฒนาทักษะการสื่อสารของผู้สอนต่อกระบวนการร่วมสร้างมีความสำคัญไม่แตกต่างกับในส่วนของผู้เรียน เนื่องจากเป็นทักษะสำคัญที่จะได้มาถึงบรรยากาศที่ดีต่อการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างมีประสิทธิภาพ การปรับวิธีการสื่อสารให้เข้าถึงกลุ่มผู้เรียนมากขึ้น รวมถึงการวางตัวให้ผู้เรียนเข้าถึงง่ายเป็นวิธีพื้นฐานที่จะเริ่มต้นการรวบรวมข้อมูลเกิดขึ้นในเชิงบวก การที่จะให้ผู้เรียนกลุ่มใหญ่มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนเป็นเรื่องที่ท้าทายมากขึ้นหากสภาพแวดล้อมในการระดมความคิดเห็นนั้นไม่เหมาะสม เช่น การตอบสนองต่อข้อเสนอแนะในด้านลบทันทีด้วยถ้อยคำไม่เป็นมิตร การพูดขึ้นทำให้เกิดความกังวลต่อการให้ความคิดเห็น การสื่อสารที่เป็นทางการมากเกินไป หรือสีหน้าท่าทางไม่พึงพอใจของผู้สอนมีอิทธิพลต่อการให้ข้อเสนอแนะของผู้เรียน เป็นต้น

3. ระดับสถาบัน

การร่วมสร้างต้องอาศัยนโยบายสนับสนุนในระดับสถาบัน ทั้งนี้ ทักษะคิดของผู้บริหารจึงมีความสำคัญที่จะยอมรับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นมากกว่าจะวางแผนทางเดียวจากผู้สอนหรือผู้รับผิดชอบหลักสูตร¹¹ นอกจากนั้น การร่วมสร้างต้องใช้เวลาและพลังงานของผู้เรียนและผู้สอนเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะการดำเนินการร่วมสร้างมักอยู่ในห้วงนอกเวลาเรียน หากไม่ได้รับการสนับสนุนเชิงนโยบายหรือขาดแคลนทรัพยากรในด้านต่าง ๆ จากสถาบันอาจส่งผลให้เกิดการร่วมสร้างน้อยลงหรือไม่มีความสำคัญเพียงพอต่อการเปลี่ยนแปลงที่ชัดเจน

การบริหารจัดการเวลาเป็นสิ่งสำคัญที่จะส่งเสริมให้การร่วมสร้างมีประสิทธิภาพ¹⁵ เริ่มจากขั้นตอนการวางแผนงาน ควรวิเคราะห์ขั้นตอนการดำเนินงานในแต่ละส่วนว่าใช้ระยะเวลาอย่างน้อยเพียงใด การเตรียมทรัพยากรสนับสนุนทั้งอุปกรณ์ต่าง ๆ ห้องประชุมหรือสถานที่ การจัดตารางให้สอดคล้องกับห้วงเวลาการเรียนหรือการรวบรวมข้อมูลบางส่วนในระหว่างการเรียนการสอน ตลอดจนการเขียนโครงการเพื่อของบประมาณในการดำเนินการล่วงหน้าตามกรอบเวลา จะช่วยให้บริหารจัดการเวลาได้ดีขึ้น

การร่วมสร้างที่ดี ควรจะดึงศักยภาพในการรวบรวมข้อมูลของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียให้ตรงช่วงเวลาที่เหมาะสม ทั้งก่อน ระหว่าง และหลังการจัดการเรียนการสอน หากมีการวางแผนเก็บข้อมูลบางส่วนระหว่างทางได้ดี โดยอาจจะใช้ข้อมูลสารสนเทศร่วมกับรายวิชาต่าง ๆ อาจจะทำให้ลดระยะเวลาในการรวบรวมข้อมูลช่วงหลังการจัดการเรียนการสอนลง สามารถเน้นการอภิปราย และวิเคราะห์ข้อมูลได้มากขึ้นในช่วงปลายภาคการศึกษาหรือช่วงท้ายของชั้นปี

การฝึกประสบการณ์ในการร่วมสร้างอย่างต่อเนื่อง โดยมีการวางแผนระยะยาวระหว่างผู้เรียนข้ามชั้นปี มีการส่งต่อระบบการบริหารการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง โดยนำเข้าสู่ข้อมูลสู่ฐานส่วนกลางที่ผู้มีส่วนร่วมสามารถเข้าถึงและศึกษาเรียนรู้จากผลการดำเนินการในช่วงก่อนหน้า จะทำให้การวางแผนในอนาคตใช้เวลาสั้นลง²⁴ เมื่อพบปัญหาเกิดขึ้นสามารถนำเอาวิธีการแก้ปัญหาในระบบที่เคยใช้ได้ผลดีมาปรับใช้อย่างทันท่วงที จะทำให้การบริหารจัดการเวลามีประสิทธิภาพมากขึ้น กระบวนการเหล่านี้ หากได้รับการสนับสนุนหรือให้ความสำคัญจากอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร และผู้บริหาร จะทำให้ระบบการร่วมสร้างดำเนินการได้อย่างต่อเนื่อง เป็นระบบที่ทำอย่างสม่ำเสมอ จนเป็นมาตรฐานของปฏิบัติขององค์กร ผลลัพธ์ที่ได้ย่อมคุ้มค่ากับเวลาและทรัพยากรที่ใช้ไปเพื่อให้เกิดการพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ดีอย่างยั่งยืน²⁴

กระบวนการป้อนกลับผลลัพธ์หรือการตอบสนองต่อเสียงของผู้เรียนว่าถูกนำไปปรับปรุงด้านต่าง ๆ อย่างไรบ้าง นับเป็นขั้นตอนสำคัญของการร่วมสร้างทั้งในระดับสถาบันและระดับรายวิชา แม้ว่าผู้สอนมีความตั้งใจในการนำแผนการสอนรูปแบบใหม่มาใช้ แต่หากไม่ได้รับความยอมรับหรือการสนับสนุนจากสถาบัน อาจทำให้ผู้สอนรู้สึกขาดแรงผลักดันที่จะเปลี่ยนแปลงหรือขาดแรงจูงใจที่จะส่งเสริมผู้เรียนให้เข้ามาร่วมกระบวนการร่วมสร้างต่อไปในอนาคต²³

การประยุกต์ใช้การร่วมสร้างเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้แบบร่วมมือ

กระบวนการร่วมสร้าง เป็นการดำเนินงานที่อาศัยความร่วมมือและการวางแผนที่ซับซ้อน ดังนั้น สิ่งแรกที่ต้องวางแผนดำเนินการ คือ สสำรวจสภาพปัญหาและเป้าหมายในการร่วมสร้างของผู้เรียน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และผู้เกี่ยวข้องในทุกด้าน ควรกระตุ้นให้สมาชิกเห็นความสำคัญของเป้าหมายร่วมกันอย่างชัดเจน เพื่อให้ขั้นตอนถัดไปเกี่ยวกับการคัดเลือกผู้เข้าร่วมทีมมีประสิทธิภาพสูงสุด รวมถึงพิจารณาจำนวนผู้เข้าร่วม และห้วงเวลาในการดำเนินการร่วมสร้างอย่างเหมาะสม^{6,10}

การเข้าใจถึงหลักการและประโยชน์ที่ได้รับของการทำการร่วมสร้างในการพัฒนาการเรียนการสอนสำหรับผู้เข้าร่วมกิจกรรม ทั้งในด้านสภาพแวดล้อม แรงบันดาลใจ อภิปัญญา และคุณภาพการออกแบบการเรียนการสอนที่เหมาะสม มีความสำคัญต่อแรงผลักดันของสมาชิกต่อการร่วมสร้างจนประสบผลสัมฤทธิ์ ทั้งนี้ ในการคัดเลือกสมาชิกเข้าสู่ทีมร่วมสร้าง ควรคำนึงถึงความสมัครใจของผู้เข้าร่วมเป็นหลัก เนื่องจากกระบวนการดังกล่าวเป็นกระบวนการระยะยาวและต้องอาศัยแรงกายแรงใจเป็นอย่างมาก รวมถึง การบังคับหรือคัดเลือกโดยอคติ อาจส่งผลให้เกิดความไม่เท่าเทียมและขาดความร่วมมือ จนส่งผลกระทบต่อข้อมูลสารสนเทศที่ได้รับมีคุณภาพไม่เพียงพอต่อการสร้างสรรค์ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์อย่างแท้จริง¹¹

ในส่วนของจำนวนอาสาสมัครเป็นอีกหนึ่งประเด็นที่ต้องพิจารณาอย่างรอบคอบ หากอาสาสมัครมีจำนวนน้อยเกินไปอาจทำให้ข้อมูลที่ได้รับเป็นความคิดเห็นปัจเจกบุคคล ขาดความเป็นตัวแทนของประชากร ตลอดจนอาจเกิดการขึ้นจากผู้สอนหรือผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีอิทธิพลสูงได้ เพื่อลดความเสี่ยงที่ผู้เรียนไม่กล้าออกความคิดเห็น ผู้สอนจำเป็นต้องเปิดใจและพร้อมรับฟังสมาชิกในทีมอย่างจริงใจ การวางตัวหรือแสดงออกถึงความคิดเห็นในระดับเท่ากับสมาชิกในทีมอยู่เสมอเป็นการกระตุ้นให้เกิดการมีส่วนร่วมอย่างเสมอภาคและนำไปสู่การแก้ปัญหาอย่าง

มีประสิทธิภาพ¹⁹ การจัดการเวลานัดพบควรมองว่าสมาชิกมีสิทธิเท่าเทียมกับผู้สอน²⁶ สำหรับกำหนดช่วงเวลาในการทำการร่วมสร้างร่วมกัน โดยลดผลกระทบต่อนักเรียนหากไม่สะดวกในเวลาที่สำคัญ เช่น ห่วงการสอบ ช่วงกิจกรรมในหลักสูตรหนาแน่น หรือ ช่วงเปลี่ยนผ่านการเรียนรู้ที่อาศัยการปรับตัวค่อนข้างมาก การพิจารณาปัจจัยต่าง ๆ ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ของผู้เรียน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และผู้ป่วย หากอาสาสมัครยังไม่เคยชินกับการร่วมงานกับคณาจารย์ อาจพิจารณาเริ่มจากช่วงเวลาหรือหัวข้อปัญหาที่ง่ายและเป็นจุดแข็งของหลักสูตร จะทำให้มีแนวโน้มที่จะประสบความสำเร็จสูงขึ้น และควรมีการพัฒนาทักษะการร่วมสร้างภายในสถาบันอย่างต่อเนื่องเป็นลำดับขั้นตอนอย่างเป็นระบบ การประยุกต์ใช้การร่วมสร้างในการส่งเสริมการเรียนรู้แบบร่วมมือ ทำได้ในหลายขั้นตอน ทั้งในห้วงก่อนการเรียนการสอน ระหว่างการเรียนการสอน หลังการเรียนการสอน และการร่วมกันค้นหาหลักสูตรแฝง และปัจจัยอื่น ๆ ที่อาจส่งผลกระทบต่อผู้เรียน เช่น ลักษณะนิสัยของผู้เรียนที่มีบุคลิกภาพแตกต่างกัน การเรียนรู้ผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ ทักษะในการทำงานร่วมกันเป็นทีม^{27,28} โดยการเรียนรู้แบบร่วมมือแต่ละรูปแบบมักมีการเรียงลำดับคล้ายคลึงกัน ได้แก่ การเตรียมตัวก่อนการเรียนรู้ในแต่ละรูปแบบ การดำเนินกิจกรรมร่วมกันระหว่างผู้เรียน การประเมินผลของกิจกรรม และการสรุปเนื้อหาสาระสำคัญที่ได้รับจากเรียนรู้ในแต่ละระยะ ตลอดจนการให้ข้อมูลป้อนกลับเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ระยะยาว⁵

ตัวอย่างในการประยุกต์ใช้การร่วมสร้าง เช่น ร่วมสร้างสถานการณ์จำลองระหว่างผู้สอน ผู้ป่วยจริงและผู้ป่วยสมมติ โดยให้ผู้ป่วยจำลองเข้าถึงสภาพของโรคและข้อมูลที่เป็นจริงจากผู้ป่วยจริง ส่งผลให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาทักษะการสื่อสารและใกล้เคียงกับผู้ป่วยจริงได้มากขึ้น^{29,30} หรือการจัดการระบบทรัพยากรความรู้ออนไลน์ร่วมกับผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนสะท้อนถึงประเด็นโอกาสพัฒนา ประเมินและแก้ไขปรับปรุงทรัพยากรสารสนเทศได้อย่างต่อเนื่อง ตรงกับความต้องการจำเป็นในสภาพจริง อันส่งผลให้เกิดความยึดมั่นผูกพันของผู้เรียนและผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ดีขึ้น³¹ ทั้งนี้ การร่วมสร้างเป็นแนวทางที่มีศักยภาพในการก่อให้เกิดจุดสมดุลของสัมพันธภาพที่ดีระหว่างผู้เรียนและผู้สอน ส่งผลให้เกิดการพัฒนาการเรียนรู้แบบร่วมมืออย่างแท้จริง สอดคล้องกับบริบทจำเพาะและความต้องการของผู้เรียนในแต่ละสถาบันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สรุป

การร่วมสร้างเป็นกระบวนการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างบุคคลที่เกี่ยวข้องในระบบการเรียนรู้รูปแบบต่าง ๆ ภายใต้จุดประสงค์ในการพัฒนาองค์ความรู้และทักษะที่จำเป็นของผู้เรียนให้สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นอย่างองค์รวม การดำเนินการที่เป็นระบบจะเพิ่มศักยภาพในการพัฒนาและออกแบบการเรียนการสอนได้หลากหลายวิธี ซึ่งเกิดจากปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้เรียน ผู้สอน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และผู้ป่วย โดยมีจุดแข็งในการจัดการสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ดี เพิ่มแรงบันดาลใจ กระตุ้นการคิดวิเคราะห์แบบอภิปัญญา และมุ่งเน้นการออกแบบการเรียนการสอนให้มีคุณภาพสูง ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงข้อพึงพิจารณาหลายประการด้วยกัน ทั้งข้อจำกัดด้านคุณลักษณะ จำนวนอิทธิพล สัมพันธภาพระหว่างผู้เรียน ผู้สอน ผู้ป่วยและสถาบัน ดังนั้น การนำไปปฏิบัติจริง ต้องดำเนินการด้วยความระมัดระวังและวางแผนกระบวนการต่าง ๆ อย่างรอบคอบภายใต้บริบทที่จำเพาะและเวลาที่จำกัด การร่วมสร้างอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนทั้งร่างกายและจิตใจ เพื่อเป้าหมายการส่งเสริมสุขภาวะของผู้คนและพัฒนาทักษะที่จำเป็นของบุคลากรด้านสุขภาพให้เข้มแข็งอย่างยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- 1 Laal M, Laal M. Collaborative learning: what is it? *Procedia Soc Behav Sci.* 2012;31: 491–95.
- 2 Laal M, Ghodsi SM. Benefits of collaborative learning. *Procedia Soc Behav Sci.* 2012;31: 486–90.
- 3 Zhang J, Cui Q. Collaborative learning in higher nursing education: A systematic review. *J Prof Nurs.* 2018; 34(5):378–88.
- 4 Voorn RJJ, Kommers PAM. Social media and higher education: introversion and collaborative learning from the student's perspective. *International Journal of Social Media and Interactive Learning Environments.* 2013;1(1):59.
- 5 Järvenoja H, Malmberg J, Törmänen T, Mänty K, Haataja E, Ahola S, et al. A collaborative learning design for promoting and analyzing adaptive motivation and emotion regulation in the science classroom. *Front Educ (Lausanne).* 2020;5:16 p.
- 6 Kassab SE, Taylor D, Hamdy H. Student engagement in health professions education: AMEE Guide No. 152. *Med Teach.* 2023; 45(9):949-65.
- 7 Groccia JE. What Is student engagement? *New Directions for Teaching and Learning.* 2018; 2018(154):11-20.
- 8 Bovill C, Bulley CJ. A model of active student participation in curriculum design: Exploring desirability and possibility. In Rust C, editor, *Improving Student Learning (18) Global theories and local practices: Institutional, disciplinary and cultural variations.* Oxford: The Oxford Centre for Staff and Educational Development. 2011. p. 176-88.
- 9 Varwell S. A literature review of Arnstein's ladder of citizen participation. *Exchanges: The Interdisciplinary Research Journal.* 2022;10(1):108-44.
- 10 Könings KD, Mordang S, Smeenk F, Stassen L, Ramani S. Learner involvement in the co-creation of teaching and learning: AMEE Guide No. 138. *Med Teach.* 2021;43(8):924-36.
- 11 Harden J, Harden RM. *The Changing Role of Medical Students.* n.p: Elsevier; 2023.
- 12 Alan Cribb, John Owens, Guddi Singh. Co-creating an expansive health care learning system. *AMA J Ethics.* 2017;19(11):1099–1105.
- 13 Cook-Sather A, Luz A. Greater engagement in and responsibility for learning: what happens when students cross the threshold of student-faculty partnership. *Higher Education Research & Development.* 2015;34(6):1097-109.
- 14 Murakami M, Takeuchi A, Jin S, Matoba K. Can the “Five Challenges” overcome the problem of “Reform Without Change” in medical education? Reexamining the “Hidden Curriculum”. *Acta Med Port.* 2023;36(9):613-4.
- 15 Bovill C. Co-creation in learning and teaching: the case for a whole-class approach in higher education. *High Educ (Dordr).* 2020;79(1):1023-37.
- 16 Hill J, Healey RL, West H, Déry C. Pedagogic partnership in higher education: encountering emotion in learning and enhancing student wellbeing. *Journal of Geography in Higher Education.* 2021;45(2019):167-85.
- 17 Ryan RM, Deci EL, editors. *Self-Determination Theory: Basic Psychological Needs in Motivation, Development, and Wellness.* New York, NY: Guilford Press; 2017.
- 18 Joyce DH, Megan MO. Participatory action research as a rationale for student voices in the scholarship of teaching and learning. In: Sterling V, editors. *Engaging student voices in the study of teaching and learning.* London: Routledge; 2009. p. 17.
- 19 Martens SE, Wolfhagen IHAP, Whittingham JRD, Dolmans DHJM. Mind the gap: Teachers' conceptions of student-staff partnership and its potential to enhance educational quality. *Med Teach.* 2020;42(5):529-35.
- 20 Seale J, Gibson S, Haynes J, Potter A. Power and resistance: Reflections on the rhetoric and reality of using participatory methods to promote student voice and engagement in higher education. *J Furth High Educ.* 2015;39(4):534-52.
- 21 Carey P. Student as co-producer in a marketised higher education system: a case study of students' experience of participation in curriculum design. *Innovations in Education and Teaching International.* 2013;50(3):250-60.
- 22 Meeuwissen SNE, Spruijt A, van Veen JW, de Goeij AFPM. Student participation in governance of medical and veterinary education: experiences and perspectives of student representatives and program directors. *Adv Health Sci Educ Theory Pract.* 2019;24(4):665-90.
- 23 Dai K, Matthews KE. 'Students as partners rather than followers but ...': understanding academics' conceptions of changing learner-teacher relationships in Chinese higher education. *Higher Education Research & Development.* 2023;42(6):1362-76.

- 24 Seale JK. *Doing student voice work in higher education: an exploration of the value of participatory methods.* *Br Educ Res J.* 2009;36(6): 995-1015.
- 25 Geraghty JR, Young AN, Berkel TDM, Wallbruch E, Mann J, Park YS, et al. *Empowering medical students as agents of curricular change: a value-added approach to student engagement in medical education.* *Perspect Med Educ.* 2020;9(1):60-5.
- 26 Kapadia SJ. *Perspectives of a 2nd-year medical student on 'Students as Partners' in higher education - What are the benefits, and how can we manage the power dynamics?* *Med Teach.* 2021;43(4):478-9
- 27 Cheng FF, Wu CS, Su PC. *The Impact of Collaborative Learning and Personality on Satisfaction in Innovative Teaching Context.* *Front Psychol.* 2021;12:713497.
- 28 Yildiz Durak H. *Role of personality traits in collaborative group works at flipped classrooms.* *Curr Psychol.* 2022:1-21.
- 29 Anderson H, Sweeney C, Perry R, Vaquero J, Ison H. *Patient-centered team-based learning in pre-clinical curriculum supporting the application of knowledge to real-world clinical experience.* *Med Sci Educ.* 2020;30(1):65-8.
- 30 Ní Chianáin L, Fallis R, Johnston J, McNaughton N, Gormley G. *Nothing about me without me: a scoping review of how illness experiences inform simulated participants' encounters in health profession education.* *BMJ Simul Technol Enhanc Learn.* 2021;7(6):611-6.
- 31 McDonald A, McGowan H, Dollinger M, Naylor R, Khosravi H. *Repositioning students as co-creators of curriculum for online learning resources.* *Australasian Journal of Educational Technology.* 2021;37(6):102-18.